

A group of children are playing on a wooden play structure in a park. The structure consists of several wooden beams and platforms. One child in a blue jacket and red pants is crawling on a beam. Other children in bright yellow vests are standing on different parts of the structure. The background shows trees and a fence.

OFFENTLIG KONST I HANINGE

TRE PROJEKT DÄR BARNEN ÄR MED

Offentlig konst i Haninge
Tre projekt där barnen är med

Förord

I den här publikationen presenteras tre offentliga konstgestaltningar utförda i Haninge mellan 2011–2013. Gemensamt för gestaltningarna är att de alla genomförts på platser där barn och unga tillbringar mycket tid: en skola, en parklek, och en förskola. I alla tre projekten har samverkan och dialog varit en förutsättning för ett förverkligande av konsten.

Platsen är alltid utgångspunkten när ett nytt offentligt konstprojekt startar. Hur ser dess historia ut, vilken roll spelar platsen för sociala relationer och vad är dess funktion? Varje konstprojekt följs från början till slut av en samrådsgrupp, där det är viktigt att många olika kompetenser ingår. De som använder platsen, de som arbetar där, landskapsarkitekten, konstkonsulten – alla bidrar med sitt kunnande och sina specifika perspektiv. När samrådsgruppen är sammansatt bjuds en eller flera konstnärer in och får i uppdrag att utifrån samrådsgruppens formuleringar skapa någonting unikt för den utvalda platsen.

I samtliga konstprojekt som beskrivs i den här publikationen har konstnärerna varit involverade i en längre och djupare dialog med barn. Att få chansen att reflektera över sin närmiljö genom kreativa processer innebär ett lärande och en erövring av nya insikter. Ett interagerande som också ger barnen makt att förändra och påverka.

Bilderna som är placerade på Höglundaskolans väggar och som är gjorda av Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans, skildrar en värld där uppförstorat lingonris samsas med gamla skolböcker och här och var syns spår av en trollkarl. I flera av de nitton bilder som ingår i verket *Berättaren väver berättelser* och som finns utplacerade över hela skolan, syns barnhänder sticka upp. Ett resultat från workshops som konstnärerna haft med barnen på skolan. Handen som traditionellt är konstnärens främsta verktyg kan jämföras med intellektet, det redskap som premieras i vårt utbildningssystem.

Verket *Juvelerna i Jordbro* av Mette Björnberg och Richard Johansson står utanför parkleken i Höglundaparken. Juvelerna som dinglar i den tre meter höga skulpturen är siluetter vars motiv är hämtade ur barnens egna berättelser. Jordbro är en ung stadsdel som växte fram ur miljonprogramsatsningen på 60-talet. Nästan alla som bor där har rötter någon annanstans. Barnens historier skildrar den egna familjens ankomst till Jordbro och bidrar på så vis till en formulering av platsens framtida kulturarv.

Konstnärsgruppen Raketa tillbringade ett och ett halvt år på Tallens förskola. I samtal och lekar har närmiljön på förskolan utforskats. När konstnärerna gick hem tog pedagogerna vid. Barnen har ritat, fotograferat och skulpterat delar som sedan blev ett skissunderlag för konstverket. ”Det är svårt att säga var våra och barnens tankar och idéer har börjat och slutat, de är som en tät väv.” hävdar konstnärerna. I det färdiga verket finns utrymme för odling, kojbygge, rörelse och lek. Det är också osäkert om resultatet verkligen är ett konstverk. *27_barns_bana* är lika mycket en bana, en spång, ett stycke arkitektur eller en scen.

Jag vill rikta ett stort tack till konstnärerna, barnen och pedagogerna som så frikostigt har delat med sig av sin tid och kunskap. Till konstnärerna som öppnat upp för andra att ta del av och påverka det konstnärliga arbetet. Till barn och pedagoger för deras nyfikenhet och mod att släppa in kreativa processer i det vardagliga arbetet.

Åsa Mårtensson, verksamhetschef för kultur och ansvarig för Haninge kommuns arbete med offentlig konst

Konstgestaltningar

- 8 Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans**
Berättaren väver berättelser
- 16 Mette Björnberg och Richard Johansson**
Juvelerna i Jordbro
- 28 Raketa**
27_barns_bana

Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans
Berättaren väver berättelser
Höglundaskolan, Jordbro, 2013
Blandteknik

Berättaren väver berättelser

Höglundaskolans ljusa och öppna arkitektur bjuder in. Direkt innanför entrédörrarna öppnar sig rummet till ett torg som också kan förvandlas till en scen. Dagtid är torget möblerat med bord och stolar och fungerar som matsal. En stor ekklädd trappa i fonden kan lätt omvandlas till sittplatser om torget skulle göras om till en scen. En övervakning löper runt hela byggnaden och starka färg-accenter i grönt lyser upp den i övrigt neutrala inredningen. Skolan är förhållandevis tyst. Här går alla utan skor, vilket minskar onödigt hög ljudvolym och skapar arbetsro. Ovanför torget, i taket, hänger en stor grön spindel. Stora ögon tittar nyfiket och koncentrerat. Spindelns framben bildar händer som väver ihop en tråd.

Denna spindel och 18 andra bilder som är utplacerade på skolans väggar är utsmyckningar av konstnärerna Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans. I en rad workshops tillsammans med elever på skolan lades grunden till den gestaltning som nu finns på plats. Temat var ”berättelsen” och eleverna fick tillgång till ett antal utrangrade böcker som bland annat handlade om natur. Eleverna fick förhålla sig fritt till böckerna och runt om på skolan kan man se resultatet. På konsthallen i Haninge fick barn i en utställning, kallad *Connecting the Dots*, binda ihop punkter med varandra och på det sättet skapa figurer. Träna sin spatiala förmåga. Hur urskilja figurer ur ett myller av tusentals prickar? Barn kan och resultatet kan beskådas på skolan i form av lysande bilder på fantasidjur och abstrakta former. Barnens figurer är ibland infogade i landskap, där perspektivet är barnets. Vi ser lingonriset ur en myras perspektiv. Allt blir stort, förunderligt och spännande. I bildernas landskap träffar vi även på en mystisk flicka, en riddare och en trollkarl. Flickan, med en cepe om axlarna, vandrar tyst. Riddaren med sköldpaddans skal som sin sköld och trollkarlen med sin höga svarta hatt, trixar, visar och bjuder in. Till vad? Till berättelsernas fantastiska värld, såklart.

Världen är full av berättelser, ett ständigt pågående flöde. Berättelser som måste berättas om och om igen, på det sätt som vi har gjort i tusentals år för att lära och förstå vår historia och samtid. Förr i tiden var den muntliga berättelsen det enda sättet att få kunskap om vår omvärld. Idag är det en möjlighet bland många, men fortfarande är berättelsen lika viktig. Höglundaskolan är ett bra exempel på det. Bland elever och personal talas 130 olika språk. Vilken rikedom och vilka berättelser kan inte det leda till? Men det är inte en entydig värld som alla dessa berättelser ger upphov till, utan tvärtom. Hur ska då en konstnär och vi andra förhålla sig till allt detta? Jo, genom att vara öppna och lyssnande till den som vill ge och vara beredd att ta emot. Din berättelse blir också min och tillsammans skapar vi en ny gemensam. Bilderna på skolans väggar visar det. De är fyllda av kreativt arbete; penslar, härligt kladdig röd färg på en boksida, symboler, textfragment, målade händer, handavtryck i böcker – den skapande handen. Handens intelligens.

Att ge en skola en konstnärlig gestaltning har betydelse av flera skäl. Dels visar det vilken vikt samhället lägger på skolans funktion som en lärande och kunskapsbärande institution men den verkar också inspirerande för de som vistas där dagligen. Lisa Jeannins och Rolf Schuurmans konst är fantasiskapande och bärare av komplexa frågor om vår existens. Något som samtidens konst delar med skolan. Deras gestaltning tillsammans med eleverna på Höglundaskolan kan fungera under många år som glädjespridare och uppslagsgivare till nya berättelser, som kan ta ny form i t ex en scenisk historia på torget mitt i skolan. Berättelserna tar aldrig slut och konsten är inte statisk. Den omtolkas av de som ser och reflekterar kring den och har därför aldrig något slut. Om den brukas med omsorg kommer den att kunna leva med många framtida generationer och ge upphov till nya betydelsebärande och viktiga historier, väl värda att uppmärksammas.

Helen Karlsson, konstvetare och konstpedagog

Frågor till Lisa Jeannin och Rolf Schuurmans

Varför behövs det konst i det offentliga rummet?

Konst behövs i det offentliga rummet för att folk ska få veta att det finns konst och vetenskap. Att det är någonting man själv kan ägna sig åt om man skulle vilja. Det kan vara första gången man kommer i kontakt med konst som barn. Om man inte går på museer med sina föräldrar, så är det viktigt att man får se konst i andra miljöer. Konst har en förmåga att stimulera hjärnaktivitet, känsloliv och välbefinnande. Det kan både ställa frågor och ge svar, särskilt när det gäller erfarenheter som man inte kan sätta ord på. Mycket konst opererar på flera olika medvetandenivåer som kan kontakta det undermedvetna, vilket gör att man kan få tag i information som man kanske inte med ord kan formulera, men som man likväl förstår. Det är av betydelse att konstens viktiga och mångfacetterade språk eller sätt att kommunicera också finns representerat i samhället.

Vad är den största utmaningen med att göra offentlig konst?

Det är alla säkerhetsaspekter! Man måste ta hänsyn till mycket mer praktiska saker än om man visar konst i museer eller gallerier. Annars så tänker vi nog inte så uppdelat när vi gör konst till offentlig miljö eller andra konstsammanhang. Vi gör vår grej oavsett.

Vad tänkte ni om uppdraget att arbeta tillsammans med barnen?

Det var spännande men också svårare att blanda in flera i processen. Det gav positivt resultat och det var trevligt att ha workshops.

Hur har projektet skiljt sig från andra offentliga uppdrag som ni har gjort?

Att det var bestämt från början att det ingick workshops som sedan skulle bakas in i verket.

Mette Björnberg och Richard Johansson
Juvelerna i Jordbro
Höglundaparken, Jordbro, 2011
Rostfritt stål

Juvelerna i Jordbro

Kapitel I

Snön täckte över våra spår när vi gick uppför berget – Syrien – i våra tunna jackor, den trängde in i våra gympaskor tills vi inte längre kunde känna tårna, den fastnade som drömmar i ögonfransarna, och jag kände min porslinsdocka i ryggsäcken, med varje steg slog den mot min rygg – Kurdistan – och min lillasyster grät och mamma hyschade och tog upp och bar henne... det blev natt, och dunkelt, och kyligare, och snön dämpade våra steg, och vi såg ett ljus och mamma viskade ”vaktpost”, och sen började det luta neråt, och vassa stenar stack fram under snön och skar genom våra skosulor, men vi kom ner till hus och gator igen, och mamma ringde – Turkiet – ett samtal och min moster kom och hämtade oss i sin sportbil... och nästa dag var kakelplattorna svala under mina fötter, honungstéet var varmt i min mage, och min mosters – Afrika – jasminbuske luktade sött i gryningsdimman, och dockan och mina drömmar omfamnade mig – hus – och mamma hjälpte mig in i mosters – Polen – sportbil igen, den luktade rosenblad och krossad mynta, och – Irak – staden var en bilderbok som vi läste, vi rev ut sidorna och skrynklade ihop dem tills vi – flygplan – kom till fältet där aluminiumfåglar med ord målade på magen häckade... och en av dem – Kongo – svalde oss, och jag öppnade min ryggsäck och tog ut dockan och ”När kommer pappa?” frågade jag, och ”Snart” sa mamma, och stolarna – Serbien – slussade oss bakåt precis som när pappa leker flygplan med mig – karta – och staden och bergen var en kartbok som föll ur våra händer, den föll mot – glasögon – ett hav av moln, den sjönk ner under molnhavet, och molnen – mortel, gunghäst – hade alla världens former, och jag höll min syster i handen och mamma – Uzbekistan – höll händerna för ansiktet som om hon lekte tittut eller precis skulle nysa – lungor, AK-47, hund – och de visade en – videokamera – film där folk sprang över berget och hukade bakom stenar och bilar, och sköt på varandra och skrek och bilar och en bensinmack exploderade, sen var det biljakt med poliser och militärer, sen kysstes de och

vi såg men hörde inte – Iran – när de sa ”Jag älskar dig” och ”Jag älskar dig med”, för att vi hade inga hörlurar fast tanten framför oss hade – ett ben, en fot – och motorerna – Somalia – dånade som en jättedammsugare och vi befann oss – Bosnien – inuti den, och jag förstod att hela vårt liv hade sugits upp... sen spottade den – Tyskland – ut oss, och då när vi bytte till en annan – England – råkade jag ha sönder min docka, armen och näsan gick av... och när vi landade snöade det utanför – Småland – fönstret, och det var glasväggar och stengolv och – ett ansikte, en kaffekopp – en kvinna i midnattsblå uniform med hästsvans och regnbågsörhängen log mot mig och gav mamma en massa papper att fylla i, och jag frågade mamma ”När kommer pappa?” och mamma – Jönköping – sa ”Snart”, och jag sa ”Snön har sopat igen våra spår” och hon – docka, kaningosedjur – nickade, och sen flyttade vi in i lägenheten... och när våren kom begravde min lillasyster och jag den trasiga porslinsdockan och planterade ett äppelträd ovanför, och trädet blommade och luktade – Handen – hemma, blommorna lät som bjällerklang i en snöstorm, och en kväll ringde telefonen, det var pappa och jag svarade och han sa ”Jag kommer”, och utanför blåste det och blomblad snöade från äppelträdet, och när jag somnade kände jag lukten från äppelblommorna, jag kände hur trädets rötter var mina ådrar, jag kände hur jag växte i jorden, jag kände hur äpplena hängde från mina grenar som juveler.

Kapitel II

Jag föddes i Somalia och då var det inget krig. Pappa klappar mig på kinden och säger god morgon på ett språk, mobilen ringer och han svarar på ett annat. ”Jag måste ta 5:48 mot stan”, säger han. Mamma säger att hon måste ta 5:33. Vattenkokaren brusar, teskedar klinkar i kaffekoppar, rakhyveln slår mot handfatet, blixtlås dras upp, ytterdörren öppnas – jag känner luften från trapphuset: curry, grannbarnens blöta vinterstövlar, och pensionärparets kattlåda som mamma trampade i igår för att lampan var trasig. Jag ligger kvar. Jag är ett träd som blivit uppslitet i en storm.

Efter några år så blev det krig. Vi flydde från kriget i Irak. Jag fick problem med astma och läkaren sa att jag behövde renare luft, men jag kunde inte vara här för jag kunde inte språket. En varm raklödder-puss på kinden, fotsteg som springer nerför trappan och ekar i trapphuset, lägenhetens dörr som knarrar när den dras igen. Radion babblar på på sitt språk, tv:n på mammas och pappas. Tal radar upp sig i mitt huvud. ”Matte är sitt eget språk” brukar mamma säga. ”Ja matte och musik och konst” brukar pappa säga. Träd är matematiska, på baksidan av varje blad är ådrorna som ett eget träd.

Min moster var på en bar, hon träffade en kille. Den första som kom till Sverige var min pappa. Min mamma gillar inte min pappa. Min pappa bodde hos en annan man från Kongo, den där mannen tyckte inte om min pappa och han gav honom aldrig någon mat. Mamma visslar och spolar i toaletten. Jag blundar och ser huset där vi bodde i Småland. Jag blundar hårdare och ser huset där vi bodde i Polen. Minnena är som trädet jag målade igår: granntanten lät mig måla med sina akvarellfärger, och ju mer jag höll på, desto suddigare blev det.

Min mamma var kvar i Bosnien. Min pappa tog ut 2 000 euro och såg att två män tittade på honom. Männerna sköt i mörkret, tog pengarna och försvann. De hade en stor fest för att han levde. Sen ringde min morbror och sa Kom till Handen i Sverige. Små vita miniatyr-moln faller utanför fönstret, snöklumpar sitter som kaniner i tallarna, en skata flyger förbi, den svarta stjärten guppar. Den skrävar. På skåpet står min leksaksbil, min kaninnalle, mina gamla glasögon och min ryggsäck – vilket är allt förutom mina kläder som jag hade med mig hit till Sverige. Träd blir inte kalla på vintern. Träd har inga ägodelar, bara minnen.

Jag hade en docka av porslin. Under resan hade jag sönder den. När min pappa fick veta att jag skulle till Sverige så grät han. Radion tystnar, tv:n med. Mamma klippte sönder sitt pärlhalsband och sydde in pärlorna i byxlinningen. Gränsvakterna slet upp sömmen, och tvingade pappa att ringa farmor och farfar. Från badrummet

hörs en tandborste i en öppen mun. Någon som spottar i handfatet. I alla hus, alla morgnar, i alla länder, låter det såhär. Träd står där de står, tills de huggs ner och blir till brädor för att bygga hus.

När jag kom till Sverige var jag tre år gammal och vi bodde på en gata som heter Lingogatan. De såg ett hus i Jordbro. Jag hade med mig ett gosedjur, jag har kvar handen nu. Mamma dyker upp i dörröppningen. ”Du kommer att få vänner idag”, säger hon. ”Alla får vänner första dagen i en ny skola”, säger hon. Första dagen i en ny stad, i ett nytt land på ett nytt språk som heter Jordbro.

När jag kom till Lundaskolan fick jag många kompisar. Jag är ett träd som blivit uppspliten i en storm... men nu stiger trädet upp. Golvet är svalt. Mina tår tränger sig ner genom plastmattan, ner genom golvbrädorna, ner genom de andra våningarna till husgrunden, och ända ner till Jordbro.

Kevin Frato, författare skön- och facklitteratur

Frågor till Mette Björnberg och Richard Johansson

Varför behövs det konst i det offentliga rummet?

Konsten bidrar till att göra miljöer levande. Den uppmärksammar platser som annars riskerar att bli anonyma. Ofta utgör konsten riktmärken i stadsbilden. När konsten visar sig i det offentliga rummet blir den tillgänglig för en bred allmänhet. Konsten har även en sällsynt förmåga att väcka känslor och skapa debatt.

Vad är den största utmaningen med att göra offentlig konst?

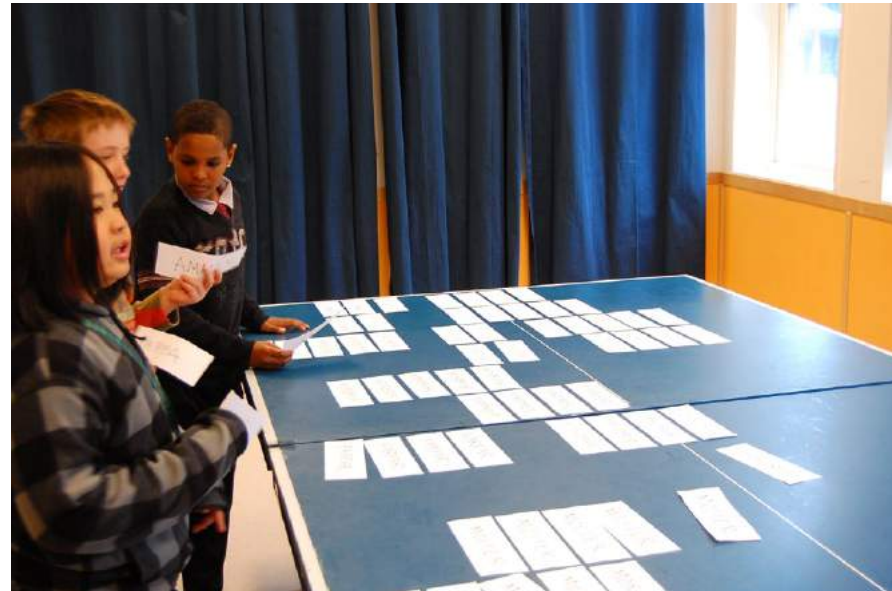
Att verket ska tåla att tittas på under en längre tid. Det är också viktigt att konsten ställer frågor som kan beröra på många olika sätt. När man arbetar utomhus måste givetvis materialen vara miljöanpassade för att klara kyla och värme och att nötas av tidens tand.

Vad tänkte ni om uppdraget att arbeta tillsammans med barnen?

Först uppstod en viss ängslan inför uppdraget att arbeta med 125 barn. Ängslan vändes snart till möjligheter och en känsla av att barnen var en tillgång. Resultatet blev en spännande skulptur som aldrig kommit till utan barnens medverkan.

Hur har projektet skiljt sig från andra offentliga uppdrag som ni har gjort?

Hela projektet genomsyrades av idén om att andra människor skulle få ta plats i våra konstnärskap. Barnen i Jordbro var mycket inspirerande att arbeta med. Här fanns ett stort engagemang och mycket positiv energi. *Juvelerna i Jordbro* är en hyllning till kulturell mångfald. Vi lämnade Jordbro och vår skulptur med värme i våra hjärtan.

Hur jag kom till Sverige

En dag i 2007 sa min pappa att han skulle åka till Sverige. Då bodde vi i Polen. Först bodde min pappa i en lägenhet vid Globen. Efter 2 månader hälsade jag på min pappa med min farmor. Fast vi fick åka tillbaka efter 1 vecka. Sen flyttade mamma till Sverige. Då flyttade min pappa till en polack som heter Viktor. Min pappa fick den där lägenheten efter det. Under tiden bodde jag med farmor och farfar i Polen. Jag fick problem med astma och fick flytta hit. Fast jag kunde inte vara här för att jag kunde inte språket. Sen fick jag åka tillbaka igen. Jag fick inte gå i skolan då för att jag behövde vänta till nästa termin. Då kom mitt största problem med astma. Jag kunde inte sova den var så stark. Jag kunde knappt andas. Då åkte jag till sjukhuset och läkaren sa att jag behöver bergsluft. Då åkte vi till Sverige och det tog 24 timmar. Sen var det mycket bättre. Jag bor här fortfarande sen 4 år och jag trivs bra här. Jag ville vara i Polen också fast jag förstod att Sverige var mycket bättre för mig.

Oskar Wnuczyski
Oskar

Hur jag kom till Jordbro

21/4-2010

Jag föddes i Somalia. Min pappa skulle till England och han skulle ta med sig ett barn. Det blev mig han tog med sig. Jag och pappa åkte till England. Vi bodde där i ett år. Sen flög vi till Sverige. Vi bodde först i Uppsala. Där träffa jag min bästis Sumaja. Min pappa och hennes mamma lärde känna varandra. Efter en månad hittade vi en lägenhet i Örebro. Sumaja och hennes mamma hitta också en lägenhet där bredvid vårans. Efter vi hade bott där länge kom min mamma, mina storebröder, min storesysra, min lille sysra dit. Sen flyttade vi till Vivalla i rad hus. 2006 fick pappa jobb i Stockholm så vi flyttade hit till Jordbro. (Nu var det 9 år sen jag kom till Sverige. Det var 6 år sen vi kom till Jordbro. Det var 3 barn som har fötts här)

Gissa vem det är?

(Om ni känner mig)

Fem frågor till Barbro Söderberg och Johan Wilhelm, fritidsledare på Jordbro Parklek

Vad var er första reaktion när ni blev tillfrågade om ni ville vara med i ett konstprojekt?

Får man göra så här! När vi började med att spåna idéer tillsammans på Parkleken så kände vi direkt att det skulle bli en tillgång för verksamheten att få vara delaktiga. Parkleken skulle hamna på kartan.

Vad minns ni som mest positivt?

Det häftigaste var när alla barnen var på parkleken och de satt och jobbade med sina siluetter. Vi ville få in många fler aktiviteter i vår verksamhet där barnen får uttrycka sig och vara skapande. Den kreativa processen innebar också att barnen fick reflektera över sin egen historia. På det viset blev det även en personlig resa. Och det var fler än bara våra barn som var involverade. Hemma har barnen diskuterat med sina familjer om sitt gemensamma förflutna. Det är mycket dialog som ligger bakom konstverket och vi kan se att självkänslan hos flera av barnen har stärkts.

Det var också fantastisk att barnen var delaktiga i valet av konstnärer. Vi förde samtal med barnen runt de olika förslagen på konstnärer. Att de föll för Mette och Richard tror vi beror på lekfullheten i deras uttryck, att de har ett tydligt bildspråk med härliga färger. Barnen har helt klart fått en uppfattning av vad konst kan vara genom sitt deltagande i projektet.

Vad tycker ni om konstverket nu när det har kommit på plats?

Det roliga är ljudeffekterna som tillkom efteråt och som man inte hade en tanke på. Jag blir glad varje gång jag kommer till jobbet och jag hör de där tonerna. Det är som ett klockspel och det är så vackert!

Har projektet inneburit en förändring i er syn på konst?

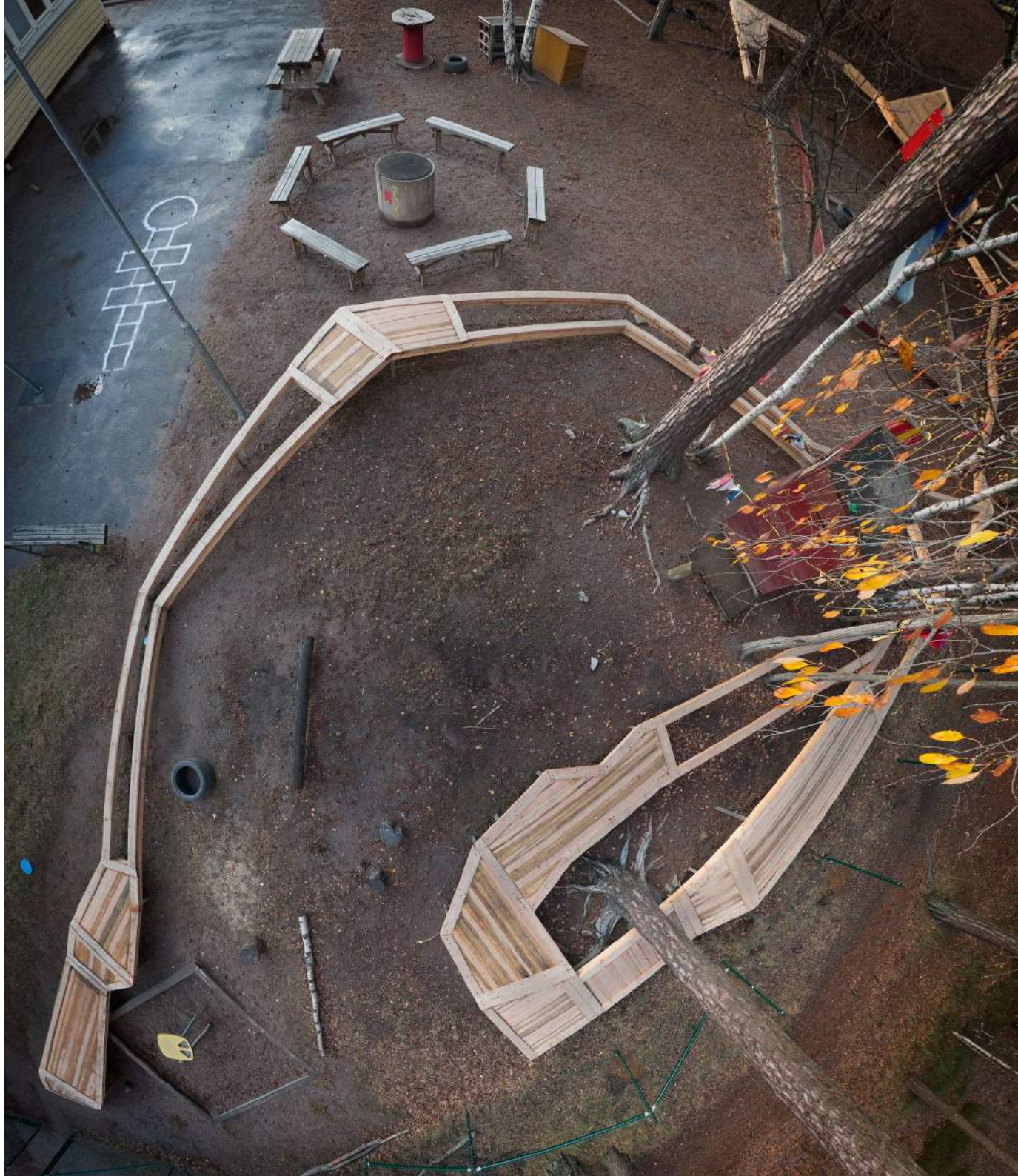
I början undrade jag över vad jag skulle kunna bidra med. Jag har aldrig varit intresserad av att gå på museer eller konstutställningar. Men sedan visade det sig att man kunde vara delaktig i alla fall och det tyckte jag var roligt. Mina ögon har öppnats och idag har jag en annan förståelse för alla de processer som ligger bakom ett offentligt konstverk.

Har projektet förändrat er relation till hantings kulturhus?

Det har absolut öppnat dörrar. Vi har fått hit teaterverksamhet. Vi känner personal på kulturhuset till namn och ansikte och det är bara att lyfta på telefonluren om vi vill ha kontakt. Vi har kommit närmare kulturen och ser möjligheter vi gärna är med och utvecklar i framtiden.

Raketa
27_barns_bana
Tallens förskola, Handen, 2013
Kärnfritt trä

Ett konstverk bland träden på Tallens förskola

En solig dag i mitten av mars 2014 besöker jag Tallens förskola i Handen. Det är ganska precis ett halvår sedan invigningen av konstverket *27_barns_bana* ägde rum. Då var det fest och björkarna lyste höstgult vid ett färdigställt konstverk. En pojke klippte av bandet och tal hölls av politiker och andra. Festen markerade slutet på en nästan två år lång och gemensam arbetsprocess, som är en av de aspekter som gör *27_barns_bana* till något ovanligt. Den inbjöd till delaktighet som blev gemensam för beslutsfattare, barn, pedagoger, konstnärer och slutligen hantverkare. Tillvägagångssättet är alltid en viktig del av ett konstverk men i detta fall är tillkomstprocessen central. Den sociala aspekten av den konstnärliga processen framhålls som betydelsefull. Tidigt i beslutsfattandet fastlades det att barnens och pedagogernas deltagande i den konstnärliga processen skulle ges betydelse. Samarbetet mellan konstnärerna och de som skulle bruka verket var en mycket viktig del i arbetet. Processen har tagit nästan två år och bestått av samtal, ”miniföreläsningar” och workshops. Barnens idéer och tankar har tagits tillvara och samverkat med konstnärernas.

En annan aspekt som bidrar till ovanligheten är att konstverket är tänkt att användas, inte enbart betraktas. Mitt besök denna dag bottnar i en nyfikenhet gällande användningen av konstverket. Använder barnen banan och hur? Och det är väl ett konstverk? ”Ja absolut!” menar Kicki Norlander, pedagog på Tallen och deltagare från idéstarten. ”Det har varit viktigt för oss att hela tiden tala om det som konstverk.” ”Varför det?” undrar jag och är nyfiken på argumenten. Av Kickis svar, förstår jag, att det är och har varit något utöver det vanliga, något särskilt!

Varför uppkommer då frågan om det är ett konstverk? Kanske för att placeringen är lite ovanlig; *27_barns_bana* är byggd på en förskolegård. Kanske för att det är meningen att konstverket ska användas! *27_barns_bana* av Raketa är en vidsträckt organisk träkonstruktion som ringlar sig fram över förskolegården. Konstruk-

tionen skapar relationer till det som finns på gården, som lekhuset och rutschkanan. Banan varierar i höjd och på vissa ställen delar den sig, där en del sänkts medan den andra delen fortlöper ett par decimeter ovanför. Banan varierar i bredd och här och där bildas plattformar att mötas vid. På ett flertal ställen kan man leka och gömma sig under banan. Formen är variationsrik och nyanserad på ett spännande och inbjudande sätt.

Efter att den legat under snö och is i vinter så börjar nu det första sommarhalvåret med banan på plats. Denna marsdag ser jag hur barnen använder den på en rad olika sätt. Barn sitter och pratar. Någon balanserar med utsträckta händer på det smalaste stället. En pojke lägger sig på en solig plattform och vilar eller filosoferar. Ett par andra pojkar kryper upp och åker rutschkana ner, om och om igen. De utvecklar sitt åkande och gör konst på olika sätt. I det lilla lekhuset, där några flickor leker affär, har banan ”kompletterats” med lösa bräder för att binda samman den med huset. Banan verkar ge otaliga möjligheter till användning!

27_barns_bana är klar och används. Tillkomstprocessen är över, men en ny fas i arbetet med konstverket kvarstår. Det som återstår i vår är att dekorera banan. Barnen har önskat färg. Nu är banan i obehandlat trä. Men inget är bestämt. Någon i personalen har talat om kakel. Nu väntar nya samtal och förhandlingar mellan konstnärerna, pedagogerna och barnen om hur banan ska göras vacker!

De femåringar som var med från början har vuxit ur förskolan och flyttat till skolan bredvid och nya barn får nu ta del av arbetet. Detta innebär att inget av de barn som nu går på förskolan har deltagit från början till slut i arbetet med banan men erfarenheterna av delaktighet i den konstnärliga processen bärs vidare av pedagogerna. Värdefulla erfarenheter som visar att samarbeten är en framkomlig väg och att de skapar möjligheter. De barn som nu ska vara med och ge förslag till banans utsmyckning har ett annat utgångsläge i sitt arbete. Processen fortsätter och konstverket lever.

Marie Bendroth Karlsson, fil kand i konstvetenskap, fil dr tema Barn

Frågor till Raketa

Varför behövs det konst i det offentliga rummet?

Konst och arkitektur gestaltar staden vi lever i – allas platser. Den ställer frågor och visar på möjligheter, skapar en alternativ blick på platser vi delar. Konst och arkitektur formulerar tillsammans förslag till nya platser för möten, samlar röster och berättelser för tolkning och omtolkning. Nya berättelser uppstår. En stad är en process under ständig omformulering. Fler röster hörs och blandas!

Vad är den största utmaningen med att göra offentlig konst?

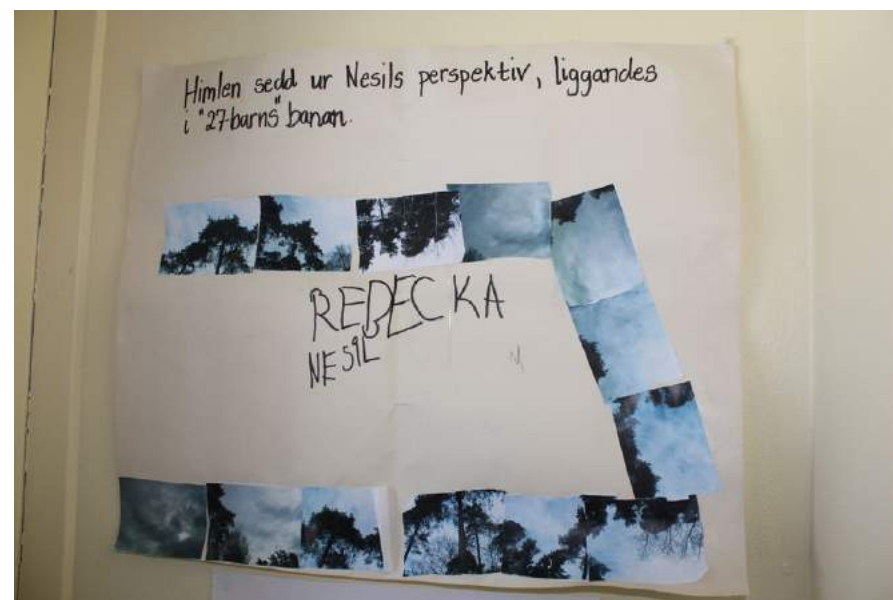
Den största utmaningen är den upparbetade processen kring konstuppdrag som är mycket svår att omförhandla och förändra. Tas konst och gestaltad arkitektur på allvar i dagens samhälle? Kan vi se och använda dessa kunskaper? Vilka intentioner har beslutshavarna med konst och arkitektur, med stadens gestaltning? Var och hur möts konst och arkitektur på allvar? Nya strukturer, nya budgetfördelningar och nya utgångspunkter behövs för att konst och arkitektur ska kunna ta plats i vårt samhälle och göra skillnad. Kanske är vi utövare dåliga på att beskriva varför det är så viktigt?

Vad tänkte ni om uppdraget att arbeta tillsammans med barnen?

Uppdraget, utgångspunkten och samarbetet – i en tallbacke hemma hos Tallens förskola i Haninge – var fantastiskt. Vi fick tid tillsammans med barnen och personalen på förskolan och verket växte fram i ett möte och verkligt samarbete. Detta är mycket ovanligt, men det är en fantastisk arbetsmetod för att plantera ett verk i ett sammanhang. Möten och samtal tar lång tid men denna tid är ovärderlig i ett projekt som detta. Det var mycket givande, lärorikt och ett fantastiskt möte.

Hur har projektet skiljt sig från andra offentliga uppdrag som ni har gjort?

Raketa har arbetat (och arbetar) med samarbete och interaktion i en rad projekt i Sverige och internationellt, i tillfälliga/permanenta projekt – men var börjar det tillfälliga och var slutar det permanenta? Interaktion och samarbete är en mycket viktig del i vårt arbete. Vi ser gärna att verket förändras över tid, att delar läggs till och dras ifrån. Att verket används. På Tallens förskola hoppas vi att detta kommer att hända. Vi kommer att hälsa på!

Frågor och svar, Tallens förskola

1. Vad var er första reaktion när ni blev tillfrågade om ni ville vara med i ett konstprojekt?
2. Vad minns ni som mest positivt?
3. Vad tycker ni om konstverket nu när det har kommit på plats?
4. Har projektet inneburit en förändring i er syn på konst?

Ulla Karlström, förskolechef på Tallens förskola:

1. Jag blev jätteglad! Att samverka med fler aktörer, flera kompetenser, olika professioner och göra det tillsammans med barnen! Jag tänkte att det är fantastiskt att det finns fler än vi förskolefolk som vill vara engagerade i barnens möjligheter och tycker att det är värdefullt att involvera barnen och göra dem till medskapare av konst i större sammanhang. Att välkomna barnen i att beröras av konst och kultur kan få stora konsekvenser för framtiden...
2. Raketas genuina intresse och nyfikenhet för barnens tankar, frågor och strategier samt medarbetarnas utveckling i och med att de var engagerade och fokuserade under lång tid.
3. Jag ser att konstverket redan lockar barn från andra förskolor att besöka Tallen. Jag tycker om det.
4. Det har det gjort. Det har vidgat mitt sett att se på konst, att ett konstverk kan skapas tillsammans under en lång process och innehålla föränderlighet och liv.

Christina Nylander, barnskötare:

1. Att det var någon utanför vår värld som blev intresserad av vårt arbete med konst. Att få bli delaktiga och att barnen fick ha den slutliga bilden av hur det skulle bli. Delaktighet och inflytande. Vi kände oss hedrade och utvalda.
2. Hela processen av inspiration och kunskap alla barn och vuxna har gett. Att det verkligen blev barnens bana utifrån deras teckningar. Att de fick prova på att bygga olika banor ute och inne och blev inspirerade att använda ett flertal material som lera, kartonger, klossar, naturmaterial och färg.

3. Att det är en inspirerande plats. En mötesplats för alla barn på förskolan. Den gigantiska träkonstruktionen kommer att förändras med årstiden. Barnen kommer att ha kul på banan.
4. Ja, att vår kommun är generös med konst till alla kommuninvånare. Att det finns så många konstverk och att veta att det är konst. Barnen får vara med och bidra. Det är väl vad hela projektet har varit. Barnens delaktighet och inflytande har en stor betydelse.

Marielle Häggström, arbetslagschef:

1. Nyfikenheten och barnens fascination av de konstverk som de stött på i Handen, på Moderna museet och i litteratur hade öppnat upp pedagogernas intresse för konst. Så när den här möjligheten dök upp blev det ytterligare en drivkraft för projektet. En annan möjlighet som vi såg var att det skulle utveckla den pedagogiska dokumentationen då det var en av anledningarna till att vi blev tillfrågade. Vi såg det som en utmaning och en stor källa till kompetensutveckling.
2. Samarbetet och möjligheten till delaktighet. Vi fick beskriva våra tankar och vår verksamhet och sätta den i relation till konstperspektivet. Det var också en möjlighet till processförståelse. Barnens delaktighet väger såklart högt!
3. Konstverket blir levande när barnen är där. Konstverket skulle kunna bli mer när barnen visar hur.
4. Ett konstverk behöver inte stå och "tala för sig själv" utan kan bli till när det används. Ett konstverk kan få fysisk funktion och komma i rörelse fast det är permanent. Ett konstverk kan också vara praktiskt, inte enbart något att betrakta.

Offentlig konst i Haninge – Tre projekt där barnen är med

© Haninge kommun 2015

© respektive författare, fotograf och konstnär

Där inget annat anges ansvarar redaktionen för texten

Redaktörer: Åsa Mårtensson, Paola Zamora

Foto: Anna Ekman (s. 8–14), Ulf Lundin (s. 16–27), Jann Lipka (s. 28–37)

**Projektledare: Po Hagström (*Berättaren väver berättelser, Juvelerna i Jordbro*),
Po Hagström, Åsa Mårtensson (*27_barns_bana*)**

Grafisk form: Leo Norgren

Tryck: Mediaprint, Tallinn

Omslagsbild: Raketa, 2013. Foto: Jann Lipka

ISBN: 978-91-982495-1-4

